

ศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
A Study of Administration in accordance with Brahmavihāra IV
of The Nongkhai Area Revenue Department Executives in
Nongkhai District, Nongkhai Province

นางเจ็จันท์ วั่งทะพันธ์¹

พระราชนันท์ วิสารโท, ผศ.ดร.²

ผศ.ดร.เจษฎา มุลยาพอ³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารและหลักพรหมวิหาร ๔ ๒. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหาร ๓. เพื่อเสนอแนวทางในการนำหลักพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย การวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย ผลจากการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหาร โดยภาพรวมด้านเมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: วิธีการ, การบริหารงาน, หลักพรหมวิหาร ๔, สำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย

Abstract

The objectives of research were: 1. to study the administrators' work administration and the principles of Brahmavihāra IV, 2. to study the problems of the work administration in accordance with the principles of Brahmavihāra IV of the administrators, 3. to suggest the guidelines in applying the principles of Brahmavihāra IV for the administrators in the Nongkhai Area Revenue Department. The method of survey research was used by collecting the data from exsamples who worked in the Nongkhai Area Revenue Department. The results of research were found as a whole the administrators' work administration in accordance with principles of Brahmavihāra IV, that is, Mettā, Karuṇā, Muditā and Ubekkhā were in the high level.

Keyword: practical methods, Administration , Brahmavihāra IV, The Nongkhai Area Revenue Department

¹ นิสิต ปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

² อาจารย์ ประจำหลักสูตร สาขาพระพุทธศาสนา มจร.วิทยาเขตหนองคาย (ประธานที่ปรึกษา)

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตร สาขาพระพุทธศาสนา มจร.วิทยาเขตหนองคาย (กรรมการที่ปรึกษา)

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารพระพุทธศาสนา ในสมัยพุทธกาลการบริหารคณะสงฆ์ของพระพุทธเจ้ามีลักษณะเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นให้พระสงฆ์ปกครองดูแลกันเองลักษณะที่เรียกว่า เป็นประชาธิปไตยในหมู่สงฆ์มีปรากฏดังนี้ พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่ให้แก่พระสงฆ์ เช่น ให้คณะสงฆ์เป็นผู้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มาขอบวชและทำพิธีบวชให้ เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงเคารพในมติคณะสงฆ์ เมื่อคณะสงฆ์มีมติออกมามีอย่างไร พระบรมศาสดาจะเคารพในมตินั้น พระภิกษุต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของคณะสงฆ์ เช่น การประชุมทำอุโบสถสังฆกรรมทุกครึ่งเดือน การประชุมคณะสงฆ์พระภิกษุทุกรูปที่เข้าประชุมประชุมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน การมอบฉันทะเมื่อพระภิกษุรูปใดจำเป็นต้องออกจากที่ประชุมเพื่อทำธุระส่วนตัวจะต้องให้ฉันทะก่อน แปลว่า อนุญาตให้การประชุมดำเนินการต่อไปได้ แม้มีการลงมติใดๆ พระภิกษุนั้นต้องยอมรับในมตินั้น⁴

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ หรือเป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม หลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าจึงเน้นมุ่งที่การปฏิบัติเป็นสำคัญหลักคุณธรรมและศีลธรรมของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคมไทย คือ การศึกษาในระบบพุทธ เป็น “วิทยาศาสตร์ประชาชน” นิยามของวิทยาศาสตร์ คือ เป็นความรู้สาธารณะ (Public Knowledge) สามารถเข้ามาพิสูจน์ได้ด้วยตนเองว่าอะไรจริง อะไรไม่จริง พุทธศาสนาท้าทายตลอดเวลามาให้ทุกคนมาพิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองว่าได้ผลจริงหรือไม่ จึงกล่าวว่า พุทธเป็นวิทยาศาสตร์ประชาชนการเลือกหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายว่าการจะเป็นนักบริหารที่เก่งและดีเราควรปฏิบัติธรรมอะไรบ้างเพื่อตอบคำถามนี้เราต้องทราบก่อนว่านักบริหารทำหน้าที่อะไร ซึ่งการบริหารหมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ดังนั้น นักบริหารต้องมีหลักธรรมหรือนำธรรมะข้อใดข้อหนึ่งมาเป็นแนวทางปฏิบัติจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม บุคลากรในองค์กรจะทำงานเป็นทีมได้ดียิ่งขึ้นจะต้องมี นักบริหารที่ดีคอยกำกับดูแลนักบริหารที่ดีในทางธรรมคือ ต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาการใช้หลักธรรมในการครองใจคนที่เรียกว่า “พรหมวิหาร ๔” เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อปัมมัญญา ๔”⁵ พรหมวิหาร ๔ หมายถึง ธรรมเครื่องเป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบคือ ๑. เมตตา ความรักปรารถนา

⁴ วิทยา ปานะบุตร, *คู่มือเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๘๕.

⁵ พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผลิธัมมในเครือบริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนโฮม จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๕.

อยากให้เขามีความสุขมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า ๒. กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นจากทุกข์ ไฟใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ ๓. มุทิตา ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขมีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบาน อยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป ๔. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไป

การบริหารประเทศในแต่ละปี รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตและทัดเทียมกับนานาประเทศซึ่งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องส่วนหนึ่งเป็นผลจากนโยบายด้านการคลังในส่วนการบริหารจัดเก็บรายได้ภาษีอากรกรมสรรพากร เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บรายได้ภาษีให้ภาครัฐเพื่อเป็นรายได้ให้รัฐบาลนำมาใช้พัฒนาประเทศกำกับและตรวจสอบการปฏิบัติตามภาษีตามมาตรฐาน ติดตามและเร่งรัดภาษีอากรค้างเป็นตัวแทนฝ่ายรัฐในการรักษาความเป็นธรรมและรักษาสภาพบังคับใช้กฎหมาย ภาษี พิจารณาปรับปรุงตัวบทกฎหมายและระบบการบริหารจัดเก็บภาษีเพื่อส่งเสริมการออมการลงทุนและการแข่งขันในการผลิตและการส่งออกกับนานาประเทศตลอดจนสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้และเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีโดยในแต่ละปีได้รับมอบหมายจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรเป็นจำนวนสูงเกินกว่าร้อยละ ๖๐ ของรายได้ทั้งประเทศและเพิ่มขึ้นทุกปีตลอดมา^๖

สำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย เป็นหนึ่งในสำนักงานสรรพากรพื้นที่ทั่วประเทศขึ้นตรงต่อการบริหารงานส่วนกลางคือ กรมสรรพากร กรมสรรพากรเป็นส่วนราชการซึ่งเป็นที่รวมตัวกันของบุคลากรซึ่งมารวมกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ คือการจัดเก็บภาษีอากรภาษีอากรเป็นรายได้หลักของประเทศกรมสรรพากรจะกำหนดเป้าหมายหรือประมาณการในการจัดเก็บภาษีอากรในแต่ละปีงบประมาณ และจัดสรรให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ทั่วประเทศ สำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย จะได้รับการจัดสรรเป้าจัดเก็บภาษีอากรหรือประมาณการไม่เท่ากันกับสำนักงานสรรพากรพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้ กรมสรรพากรจะวิเคราะห์จากศักยภาพของผู้ประกอบการจำนวนผู้ประกอบการและความเจริญของเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่หรือในแต่ละจังหวัดนั้นๆ ซึ่งสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคายได้มีการแบ่งงานต่างๆ ตามความสามารถของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายหรือประมาณการที่

^๖ ศศิกันต์ จิตุปา, ดร. “การบริหารจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร”,วารสารนักบริหาร,ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๗): ๑.

กรมสรรพากรกำหนด บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่นับเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดที่เป็นกำลังสำคัญเปรียบเสมือนฟันเฟืองของเครื่องจักรกลที่จะดำเนินการให้เครื่องจักรกลหรือกลไกของเครื่องจักรทำงานต่างๆ ในหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคายบรรลुวัตถุประสงค์หรือประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายในที่สุด การบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การทำงานมีหลายส่วนหลายฝ่ายและมีความสำคัญทุกส่วนทุกฝ่ายจะขาดด้านใดด้านหนึ่งเสียไม่ได้ แต่การที่จะบริหารงานนั้นต้องยอมรับว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันในการบริหารงานผู้บริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย มีอยู่ ๓ ตำแหน่ง คือ สรรพากรพื้นที่หนองคาย เป็นหัวหน้าส่วนราชการ และผู้ช่วยสรรพากรพื้นที่หนองคาย อีก ๒ ตำแหน่ง ได้มีการแบ่งการบริหารงานตามโครงสร้างของกรมสรรพากรและตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอย่างชัดเจน ผู้บริหาร คือ ผู้ใช้สมองใช้ความคิดเพื่อแสวงหาและผสมผสานทรัพยากรทางด้านกายภาพ ทางด้านการเงินและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การ^๗ ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์หรือพระเดชและพระคุณในการบริหารงานอย่างเหมาะสมกลมกลืน สามารถส่งผลกระทบที่จะทำให้กลไกในระบบการบริหารงานองค์การนั้นๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายหรือเป้าหมายและเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการ รวมถึงการเริ่ม การวางแผน การบริการ กำกับการ การบุคคล และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลตามแผนงานหรือโครงการที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้

เมื่อกล่าวถึงคำว่า การบริหารส่วนใหญ่มักจะนึกถึงการบริหารราชการคำศัพท์ที่ใช้มี ๒ คำ^๘ คือ การบริหาร (Administration) นิยมใช้กับการบริหารราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย คำศัพท์อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามคำว่า การบริหาร กับคำว่า การจัดการ ใช้แทนกันได้มีความหมายเหมือนกัน ผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความรู้ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลปะ เพื่อเอาคนทรัพยากรมารวมกันแล้วอำนวยความสะดวกให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการปัจจัยในการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ ๑. คนหรือบุคคล (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงานผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อองค์การหรือหน่วยงานนั้นๆ ๒. เงิน (Money) หน่วยงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องงบประมาณ เพื่อการบริหารงานหากขาดงบประมาณ การบริหารงานของหน่วยงานก็

^๗ ธงชัย วงศ์สุวรรณ, วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๗.

^๘ สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิทย์พัฒน์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐.

ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย ๓. ทรัพยากรหรือวัตถุ (Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารหากหน่วยงานขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วก็ย่อมจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน ๔. การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวลผลักดันและกำกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง ๓ ประการ ให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานตามที่ต้องการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การบริหารแบบ ๔ M” ประเด็นซึ่งเป็นปัญหาว่า ผู้บริหารจะนำหลักการบริหารแบบ ๔ M มาประยุกต์ใช้กับหลักพรหมวิหาร ๔ อย่างไร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เช่น ในด้านเมตตาผู้บริหารมีความรัก มีความปรารถนาดี ผู้บริหารมีการมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความปรารถนาดี และรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา บุคลากรและเจ้าหน้าที่ด้วยความตั้งใจหรือไม่ ด้านกรุณา ผู้บริหารมีความสงสาร ต้องการช่วยเหลือใส่ใจในอันจะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้รับความเดือดร้อนให้พ้นจากความทุกข์ ในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องการทำงานและปัญหาในการทำงาน ด้านมุทิตา ผู้บริหารพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสุขประสบความสำเร็จในการทำงานและหน้าที่การงาน ในการเปิดโอกาสโดยเท่าเทียมกันให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงผลงานและแสดงความสามารถ ด้านอุเบกขา ผู้บริหารไม่มีพฤติกรรมแบ่งฝ่ายแบ่งพวก ไม่แสดงออกถึงความพอใจไม่พอใจจนเกินพอดีหรือวางตนเป็นกลางในการบริหารงานหรือไม่ หลักพรหมวิหาร ๔ จึงเป็นบริบทที่จะเอื้ออำนวยให้ การบริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่พื้นที่หนองคายประสบความสำเร็จ คือ การจัดเก็บภาษีอากรได้ตามเป้าหมาย หรือประมาณการที่กรมสรรพากรกำหนดอันเป็นเม็ดเงินที่จะนำมาบริหารประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ซึ่งได้มองเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับในการวิจัย โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารและหลักพรหมวิหาร ๔
๒. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการนำหลักพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

๓.๑ ขั้นสำรวจเอกสารเป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสาร และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

๓.๒ ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมโดยใช้วิธีการดังนี้ คือ

แบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย แล้วรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ เพื่อประมวลผลในการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหาร

๓.๓ ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยตรวจสอบแหล่งที่มาเนื้อหาและความสมบูรณ์ของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัดเรียงลำดับก่อนและหลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๔ ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ ศึกษาแนวคิดการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารและศึกษาการประยุกต์หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารไปใช้ในการบริหารงานตามลำดับ

๓.๕ ขั้นสรุปผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้วผู้ศึกษานำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการศึกษาต่อไป

๓.๖ ขั้นเขียนรายงานการวิจัย เขียนรายงานการวิจัยตามกรอบที่กำหนดไว้ในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^๙ วิธีการดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาเขียนเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

^๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: หอไตรการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๔-๑๕.

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖ เพศชาย จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ มีระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑ ตำแหน่งเป็น ข้าราชการ จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘

๔.๒ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๗๐$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหาร ด้านเมตตา การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นมิตรไมตรีต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่น ด้านกรุณา ผู้บริหารช่วยเหลือให้แผนงานและโครงการต่างๆของผู้ได้บังคับบัญชาบรรลุตามวัตถุประสงค์ ด้านมุทิตา ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมผลงานของผู้ได้บังคับบัญชา ด้านอุเบกขา ผู้บริหารได้วางตน ยึดถือความถูกต้องดีงาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารงาน อยู่ในระดับ มากทุกด้าน

๔.๓ แนวทางในการนำหลักพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ของผู้บริหาร สำนักงานสรรพากร พื้นที่หนองคาย มีดังนี้

๑. การประยุกต์ใช้เมตตาในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานที่มีกำหนดเวลาเร่งด่วน งานเสร็จไม่ทัน มีเรื่องขัดแย้งกันในช่วงการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา การเกี่ยงงานกันทำ ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงาน ผู้บริหารควรจัดลำดับความสำคัญของงาน การสั่งการงานที่เร่งด่วนก่อน ควรใช้หลักเหตุผลและใช้หลักฐานทางข้อมูลเป็นสำคัญในการสั่งการ เพื่อให้เป็นไปตาม เป้าหมายหรือนโยบายของทางราชการ ควรจัดอบรมธรรมะที่สำนักงานหรือปฏิบัติธรรมที่วัดหรือสถานปฏิบัติธรรม หรือให้พระสงฆ์หรือผู้สอนธรรมะมาแนะนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ เพื่อปลูกฝังจิตใจของผู้ได้บังคับบัญชาให้ดีขึ้น

๒. การประยุกต์ใช้กรุณาในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานที่ผู้ได้บังคับบัญชามีความเห็นแก่ตัวในการทำงาน ไม่มีการทำงานเป็นทีม ไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อพบอุปสรรคในการทำงานไม่มีใครช่วยเหลือ ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานซึ่งกันและกัน ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงาน ได้แก่ ผู้บริหารควรตั้งหัวหน้าทีมช่วยเหลือกันในการทำงาน หรือตั้งกลุ่มงานให้แต่ละส่วนงานรับผิดชอบ โดยมีหัวหน้าส่วนหรือหัวหน้าฝ่ายควบคุมดูแลให้เป็นไปตาม เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ มีการปรึกษาหารือ เมื่อพบปัญหา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมความสามัคคีด้วยการแข่งกีฬา ละลายพฤติกรรมด้วยการสังสรรค์ในงานเลี้ยงต่างๆ แนะนำให้บุคลากรช่วยเหลือผู้อื่นถ้างานนั้นเราทำได้ การมีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงาน

๓. การประยุกต์ใช้มูทิตาในการบริหารงาน ได้แก่ ผู้บริหารบางครั้งเกิดอาจความเครียดกลัวว่างานที่สั่งผู้ใต้บังคับบัญชาทำจะไม่เสร็จตรงตามเวลา เนื่องจากบุคลากรในองค์กรมีไม่เพียงพอกับงานที่ทำ หรือความรู้ความสามารถไม่ตรงกับงานที่ทำ หรือบุคลากร ย้าย โอน ลาออก ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงาน ได้แก่ แสดงความยินดีชมเชยให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานบุคลากรทำงานประสบความสำเร็จ พิจารณาความดีความชอบเลื่อนขั้นเงินเดือนในการทำงานที่ดี มีการเลื่อนตำแหน่งอย่างมีกฎเกณฑ์ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๔. การประยุกต์ใช้อุเบกขาในการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานบุคลากรที่มีการชิงดีชิงเด่นกันค่อนข้างสูงในระหว่างการทำงาน ผู้บริหารอาจเข้าข้างคนของตนเอง เลื่อนตำแหน่งให้คนของตน ไม่เลื่อนตำแหน่งให้ผู้ที่ไม่ชอบ ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงาน ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ลงโทษผู้กระทำความผิด ไม่เลื่อนตำแหน่งให้คนของตนตามอำเภอใจ มีการความเป็นกลางมีความยุติธรรมในทุกๆ ด้าน

สรุป จากการศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ สำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จในการบริหารงาน

๕. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่หนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้

ด้านเมตตา

๑. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมงานและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้บังคับบัญชา และต่อประชาชน เพื่อเป็นการสร้างรอยยิ้มให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนและผู้เสียภาษี

๒. ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงต่อภาระหน้าที่การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย แต่ละส่วนงาน และดำเนินการมอบหมายงานด้วยความเป็นธรรม เสมอภาคมีความเหมาะสมยุติธรรมก่อให้เกิดความสามัคคีเกิดขึ้นต่อกันในหน่วยงาน

ด้านกรุณา

๑. ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ข้อปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างชัดเจนและถูกต้องตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานพร้อมทั้งมีการสนับสนุนและให้โอกาสบุคลากรลาราชการได้ลาปฏิบัติธรรมได้ตามสมควร

๒. ผู้บริหารควรให้กำลังใจ ไม่ซ้ำเติม เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับบุคลากรพร้อมให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาและเยียวยาความเดือดร้อนของบุคลากรให้พ้นทุกข์ไม่มากก็น้อย

ด้านมุทิตา

๑. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานให้เจริญก้าวหน้าเพื่อที่จะนำมาพัฒนาความรู้แก่หน่วยงานต่อไป มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีด้วยความจริงใจ ไม่มีจิตใจริษยาหรือขัดขวางการเจริญในหน้าที่การงาน

๒. ผู้บริหารควรใช้คำพูดที่เหมาะสมในการว่ากล่าวตักเตือน ด้วยเหตุและผลและมีความจริงใจ ไม่พูดจาใส่ร้ายดูแคลนให้บุคลากรท้อถอยกำลังใจในการทำงาน

ด้านอุเบกขา

๑. ผู้บริหารควรพิจารณาตามความเป็นจริงและเป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการที่กำหนดไว้ในการตัดสินใจปัญหา วางใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงเพราะอคติ ให้ความยุติธรรมต่อบุคลากรด้วยความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายไม่นิ่งเฉยต่อบุคลากรที่กระทำความผิด เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาความผิดในครั้งต่อไป

๒. ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างคนของตนเอง วางเฉยในบางครั้งโดยมอบหมายงานให้บุคลากรตัดสินใจเอง

๕.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานที่มีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

๒. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารกับบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่กับชุมชน ที่เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร ๔ หรือตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ

๓. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ:

ธงชัย วงศ์สุวรรณ. **วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผลิธัมมในเครือบริษัท สำนักพิมพ์แพรวแอนโฮม จำกัด, ๒๕๔๘.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: หอไตรการพิมพ์, ๒๕๕๓.

วิทยา ปานะบุตร. **คู่มือเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๔๘.

สมคิด บางโม. **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิทยพัฒน์ จำกัด, ๒๕๔๖.

(๒) วารสาร:

ศศิกันต์ จัตูปา ดร. “การบริหารจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร”, **วารสารนักบริหาร**.ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๗): ๑.